

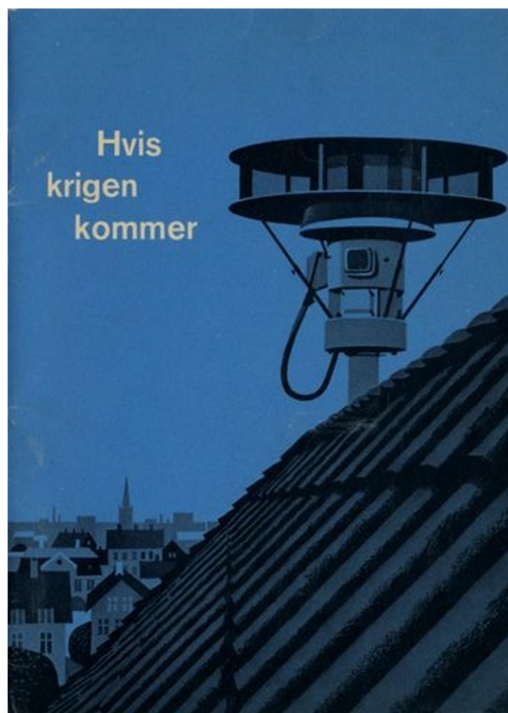
En gang modstandsmand - altid modstandsmand!

eller

"Min fars hemmelige krig"

"Aldrig mere en 9. april!"

Husstands-omdelt pjec fra 1962

Morten Hammer

Privat udgivelse - 2024

Udkast - må ikke publiceres!

Udkast - må ikke publiceres!

Indhold

Baggrund	3
"Stay Behind" netværk	3
"Aldrig mere en 9. april"	4
Jens Toldstrups hemmelige organisation	7
Nordthy Hjemmeværnsforening	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
"Stay Behind" i Nordjylland.	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Nordjylland som allieret brohoved.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Mine egne erindringer.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Hvad skete der med våbendepoterne?	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Min fars rolle	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Min konklusion	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Toldstrups hemmelige organisation og Operation "Absalon"?	13
Efterskrift	15
Litteraturhenvísninger	17

Morten Hammer
mhammer@post3.tele.dk

Udkast - må ikke publiceres!

Baggrund

Min far, Christian Houmark Hammer, har fortalt rigtig meget om sine oplevelser som modstandsmand under - og også lige efter 2. Verdenskrig, både i sin egen bog¹⁵ "En Thybo søger i gamle spor - tilbage til årene 1939-1945", og en masse artikler i "Historisk Årbog for Thy og Vester Han Herred" og "Jul i Thy", og han medvirkede også i flere udsendelsesrækker om 2. Verdenskrig på TV Midtvest.

Hele familien har desuden oplevet, at min far holdt meget af at fortælle om sine krigsoplevelser. I den forbindelse udtalte han engang: *"Hvis de skiftende regeringer efter krigen havde vidst, hvad vi gik og lavede, så var vi blevet stillet for en domstol og anklaget for at være landsforrædere"*. Han uddybede det ikke nærmere, selv om jeg ind imellem forsøgte at udfritte ham lidt.

Da far var død i 2016, og jeg begyndte at gennemgå hans historiske arkivalier, var jeg meget spændt på, om jeg kunne finde noget om den sag, men jeg fandt intet som helst!

En af kollegaerne på arbejde havde nogle forbindelser til Frihedsmuseet, og jeg fik så navnet på en, som måske vidste noget. Jeg ringede til ham, og han fortalte så, at han godt vidste, hvad jeg talte om, men at han ikke ønskede at uddybe det, da det stadig er et meget følsomt emne. Således kunne en del af dem, der ellers bl.a. er kendt som helte fra modstandskampen, få nogle "ridser i lakken" i visse kredse, hvis hele sandheden kom frem. Jeg fik dog et hint fra ham: Jeg skulle søge på Internettet efter "Operation Gladio".

"Stay Behind" netværk

Da jeg startede denne Internet-søgning, gik det pludselig op for mig, hvad der givetvis var foregået - og også, hvorfor der givetvis var en hel del, der stadig ønskede at holde det hemmeligt. Det gik da også op for mig, at en af de helte, han havde talt om, sagtens kunne være den kendte nedkastningschef Jens Toldstrup²⁵ - og måske også "Aabo" (oberst A. J. Jørgensen)¹ - se nedenfor.

Hvad er det for noget med landsforræderiet? Det er egentlig meget simpelt, når man læser formålsparagraffen for "Operation Gladio". Ifølge dansk lovgivning må ingen danskere nemlig stå i forbindelse med - og modtage ordrer - fra fremmede magters hemmelige tjenester (her givetvis specielt det britiske M.I.6 - og senere også det amerikanske CIA).

Vi taler her om hemmelige, såkaldte "Stay Behind" netværk, der formodentlig eksisterede i de fleste europæiske lande udenfor Jerntæppet under den kolde krig. Se også PET-kommisionens rapport¹⁶ fra 2009. Det er dog kun i Italien, at "Stay Behind" netværket fik navnet "Gladio".

Hvad er et "Stay Behind" netværk:

Et "Stay Behind" netværk opererer i al hemmelighed - grundlæggende i samarbejde med et andet lands hemmelige tjenester - og kan således fungere uden forbindelse til landets regering eller myndigheder - som jo kan være sat ud af spillet ved et fjendtligt angreb eller sabotage.

Et "Stay Behind" netværk har selvstændige midler (våben m.m.) og viden til at yde modstand mod en indtrængende fjende, herunder hindre, at kritisk infrastruktur falder i fjendens hænder.

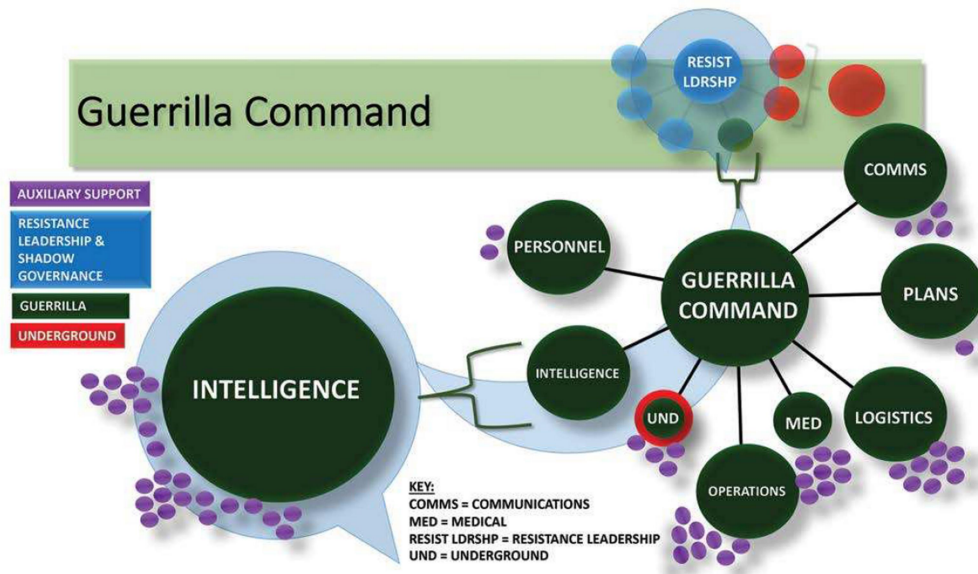
Et "Stay Behind" netværk assisterer venligtsindede lande både praktisk og med efterretninger.

Medlemmer af et "Stay Behind" netværk har naturligvis 100% tavshedspligt.

Det var først, da den italienske premierminister 24. oktober 1990 i en beretning til det italienske parlament fortalte om den italienske del, "Operation Gladio", at disse "Stay Behind" netværk blev officielt kendt.

Udkast - må ikke publiceres!

I 2020 publicerede det amerikanske militær en uklassificeret vejledning i "Stay Behind" aktiviteter⁵², hvor opbygningen af "Stay Behind" netværket i Norge efter besættelsen er brugt som et af eksemplerne. Jeg går ud fra, at de beskrevne "guerrilla-aktiviteter", hvor det norske Hjemmeværn var en af de vigtige faktorer, meget ligner de tilsvarende danske. Her skelnes meget klart mellem en guerrilla-aktivitet og en efterretningsaktivitet, hvor begge dele får support udefra, men hvor specielt guerrilla-delen er styret af en lokal ledergruppe.

Guerrilla Command Relationships

I Norge blev guerrilla-organisationen afviklet i 1983, og de øvrige "Stay Behind" aktiviteter (efterretningsvirksomheden) afviklet i 1991, efter at den italienske premierminister havde offentliggjort eksistensen af den italienske del i oktober 1990.

Det skal her også bemærkes, at der faktisk fandtes en meget udførlig manual i, hvordan Modstandsbevægelsen skulle forholde sig lige før Befrielsen, nemlig en "Strengt Fortroligt" Forholdsordre nr. 2 fra "Supreme Headquarters Allied Expeditionary Force (SHAEP)" fra begyndelsen af marts 1945⁸³. Denne forholdsordre er udformet på dansk, og den beskriver i detaljer, hvad modstandsgrupperne skulle foretage sig i de 5 forskellige scenarier, som man forestillede sig kunne udspille sig i forbindelse med tyskernes kapitulation/overgivelse i Danmark.

Til det første scenario, hvor der sker invasion i Danmark af allierede befrielsesstyrker, hører 3 bilag, som i detaljer beskriver, hvad Modstandsbevægelsen skal foretage sig af både offensive aktioner, sabotager og efterretningsvirksomhed - som assistance til befrielsesstyrkerne. Her er det også interessant, at der i bilagene ikke tales om tyskere, men om "Fjenden". Disse 3 bilag beskriver i virkeligheden en generel "Stay Behind" organisation, som jo så også kunne bruges efter Befrielsen i forbindelse med f.eks. en russisk invasion.

Jeg har ladet mig fortælle, at nogle af Hjemmeværnets strategier op til ca. 1960 faktisk var direkte baseret på disse 3 bilag.

"Aldrig mere en 9. april"

Som det er beskrevet temmelig mange steder, så havde hverken militærfolk eller tidligere modstandsfolk efter 5. maj 1945 - og specielt ikke, da den kolde krig begyndte - ret meget tiltro til det politiske system i Danmark. Kommunisterne havde fået politisk indflydelse, og Wilhelm Buhl, der for de fleste stod som synonym med samarbejdspolitikken med tyskerne under krigen, var minister igen fra 1947-50. Det stemte

Udkast - må ikke publiceres!

ikke helt overens med: "*Aldrig mere en 9. april*", specielt ikke, da Jerntæppet begyndte at trække sig hen over Europa med kommunisternes kup i Prag i 1948. I den samme periode var regeringen i de første efterkrigsår således heller ikke indstillet på at opgive neutralitetspolitikken fra før krigen. "*Vi tilstræber et ligeligt godt forhold til Øst og Vest. De store stridigheder kommer ikke os ved*"⁶⁵ fastslog statsminister Hedtoft (1947-50). Han arbejdede derfor på at få oprettet et "Nordisk Neutralitetsforbund (NNF)". Til slut skal det naturligvis nævnes, at da Hedtoft måtte konstatere, at "Det Nordiske Neutralitetsforbund" ikke lod sig etablere, underskrev Danmark så 4. april 1949 "Atlantpagten" (NATO) - og Hedtoft udtalte herefter:

*"Det er min tro, at vi ved at tiltræde Atlanterhavspagten og hermed få sikkerhed for, at et forsætligt voldeligt overfald på Danmark vil udløse Amerikas og de vestlige magters økonomiske og militære styrker, i den nuværende situation yder et større bidrag til Danmarks og Nordens sikkerhed, end vi gør ved bevidst at lade Danmark henligge som et magt- og militærpolitisk tomrum."*⁶⁶

Herefter færdiggjorde den siddende Forsvarskommision i 1950 sit arbejde, der resulterede i forsvarslovene af 1950 og 1951¹⁰⁴ - og hermed en omfattende reorganisering af Danmarks forsvar, hvor donationer fra USA og Canada kom til at spille en stor rolle i opbygningen af forsvaret. Det varede dog en hel del år, før Danmark var klar til helt at udfylde sin rolle som fuldgældigt medlem af NATO.

Specielt efter 1948 var de tidligere modstandsfolk rundt omkring i Danmark i stilhed begyndt at opbygge nogle hemmelige organisationer, som det officielle Danmark ikke måtte vide noget som helst om. Bl.a. i Thy havde man i virkeligheden allerede lige efter Befrielsen den 5. maj 1945 bevaret den aktive del af modstandsbevægelsen som en hemmelig illegal "Stay Behind" organisation - se nedenfor under "Toldstrups hemmelige organisation".

Det drejede sig naturligvis om at sikre, at der "*Aldrig mere blev en 9. april*" - hvor landet overgiver sig næsten med det samme uden egentlig modstand.

I den forbindelse kan det i dag givetvis være svært for mange at forestille sig, hvordan kapitulationen den 9. april 1940 vakte nogle meget stærke følelser ikke mindst i unge mennesker, som ikke kunne acceptere, at vi bare viljeløst havde overgivet Danmark til nazisterne.

Selv, da man i 1952 indførte en forholdsordre²² om, hvordan det danske forsvar, incl. Hjemmeværnet, skulle reagere, hvis landet blev overfaldet igen, og de enkelte hjemmeværnsmænd havde deres våben derhjemme, incl. 200 skarpe patroner (den såkaldte kupammuniton), var det tilsyneladende ikke nok til at berolige de tidligere modstandsfolk: Regeringen kunne jo ved lov inddrage begge dele igen - i lighed med, da man i 1938 ved lov forbød de frivillige uniformerede forsvarskorps, bl.a. "Nationalt Værn" og "Akademisk Skyttekorps", for ikke at provokere tyskerne.

Disse hemmelige organisationer var, som Peter la Cour skriver i sin bog¹¹ "*Stay Behind*" fra 2018: "*Stiftet af gode og hæderlige danske mænd og kvinder - lidt højtideligt kan man godt kalde dem patrioter - som for alt i verden ikke ville se en "gentagelse af 9. april" med en kommunistisk magtovertagelse og i hvert fald ville have en aktiv og operativt dygtig modstandsbevægelse fra dag 1 i tilfælde af en eventuel besættelse eller et kommunistisk kup som det, man så i Prag*".

Som Poul la Cour også siger: "*Indtil nu har de ikke fået den plads i Danmarkshistorien og det eftermæle, de med rette fortjener*". Se også litteraturlisten nederst.

Der er iøvrigt temmelig meget, der tyder på, at FE (Forsvarets Efterretningstjeneste) hele tiden har været involveret (se også nedenfor i afsnittet "Toldstrups hemmelige organisation").

Selv om jeg jo stadig har min far i frisk erindring, så har det også været svært for mig at finde nogle facts om den hemmelige organisation, som far åbenbart var en del af. Faktisk alle deltagere er døde i dag, og de havde jo også lovet 100% tavshed. Samtidig har samtlige personer, som jeg har talt med om emnet, ikke

Udkast - må ikke publiceres!

ønsket at blive citeret med navns nævnelse. Som manden fra Frihedsmuseet sagde: "Det er stadig et følsomt emne" - og sager om landsforræderi har mig bekendt ingen forældelsesfrist!. Et andet aspekt er det, som fremgår af Ole Grøns artikel: "Et amerikansk netværk i Danmark under den kolde krig"¹² - at likvideringerne sandsynligvis fortsatte efter 5. maj 1945 - nu som kamuflerede selvmord - og ifølge mine oplysninger også som "tilsyneladende" vådeskudsulykker (der var ifølge flere kilder rigtig mange vådeskudsulykker lige efter Befrielsen). Hvis han har ret i det, kan det også forklare de medvirkendes manglende lyst til at fortælle om det, da de formodentlig så har kendt til dette - og derfor var medvidende til mord efter dansk lovgivning. Det fremgår mange steder, at de tidligere modstandsfolk specielt var meget frustrerede over, hvordan retsopgøret forløb efter krigen, hvor de samme politikere, der havde været med i samarbejdsregeringen under krigen, nu sørgede for, at reelt kun de mindre fisk blev idømt straffe af betydning.

Jeg har, som det vil fremgå af det nedenstående, ikke kunnet finde egentlige skriftlige beviser (bortset fra fars artikel i Historisk Årbog 1999 om Hjemmeværnets start³³ - hvor far fortæller, at han har været med til at oprette nogle hemmelige våbendepoter) for, hvad far rent faktisk selv var engageret i efter befrielsen. Det passer jo også godt sammen med, at medlemmer af en sådan illegal hemmelig organisation har 100% tavshedspligt. Jeg ved fra vedkommendes familie, at en af fars modstands-kammerater også var med i disse aktiviteter, men han har heller ikke villet fortælle noget konkret om, hvad han lavede efter befrielsen, bortset fra, at han var medlem af Hjemmeværnet.

På trods af tavshedspligten eksisterer der alligevel en hel del skriftlige kilder, der beskæftiger sig med det, som bl.a. far omtaler i sin artikel. Jeg har desuden selv nogle erindringer fra min barndom - og en del indhøstet viden efter samtaler med personer, som beklageligvis ikke ønsker at blive citeret med navns nævnelse!

- men, som Børge Møller også siger i sin bog "Vores egen lille krig"⁹⁵: *"Men uden at vi vidste det, var der i det skjulte foregået en opbygning af noget, som når vi i dag hører om det, har vanskeligt ved at forstå. Hvordan har der dog kunnet foregå noget sådant, uden at vi fik øje på det?"*

Det lykkedes så alligevel Børge Møller at få stationsforstanderens søn fra Kås, Frode Pedersen, til at fortælle om, hvad han havde lavet af "Stay Behind" aktiviteter under Den Kolde Krig. Denne beretning blev offentliggjort efter Frode Pedersens død^{19,95}.

Det fremgår også af Frode Pedersens beretning, at FE (Forsvarets efterretningstjeneste) hele tiden havde været med "på sidelinien". Se også nedenfor ("Mine egne erindringer") om Asger Knakkegaards aktiviteter efter Befrielsen.

Her skal man nok også lægge mærke til oberst H.M. Lundings beskrivelse af sine første opgaver efter, at han var tiltrådt som chef for FE i 1950¹⁰³:

"En af de første betydningsfulde opgaver var at udarbejde forstærkede overvågningsplaner og alarmeringsplaner, som hurtigt kunne aktiveres i krisesituationer eller under optræk til kriser. Da man i den Kolde Krigs tid ikke kunne forudse, hvor eller under hvilken form en militærpolitisk krise kunne opstå, måtte disse planer være yderst fleksible. Samtidig var en afgørende betingelse for dem alle muligheden for en hurtig iværksættelse, såvel inden for som uden for landets grænser. Alarmeringen skulle ske hemmeligt og måtte kunne finde sted på et tidligt tidspunkt uden at vække offentlighedens interesse. I forbindelse med alle disse forberedelser forstærkedes forbindelserne til venligtsindede tjenester."

Den slags planer kan naturligvis jo ikke føres ud i livet uden bl.a. et udbygget net af hemmelige agenter rundt omkring i Danmark.

Nedenfor har jeg derfor samlet alle de oplysninger (både de dokumenterede og de, hvor der beklageligvis ikke findes skriftlig dokumentation), som jeg har kunnet finde om specielt det hemmelige "Stay Behind" netværk i Thy (Nordjylland), som alle mine undersøgelser tyder på, at far var en del af.

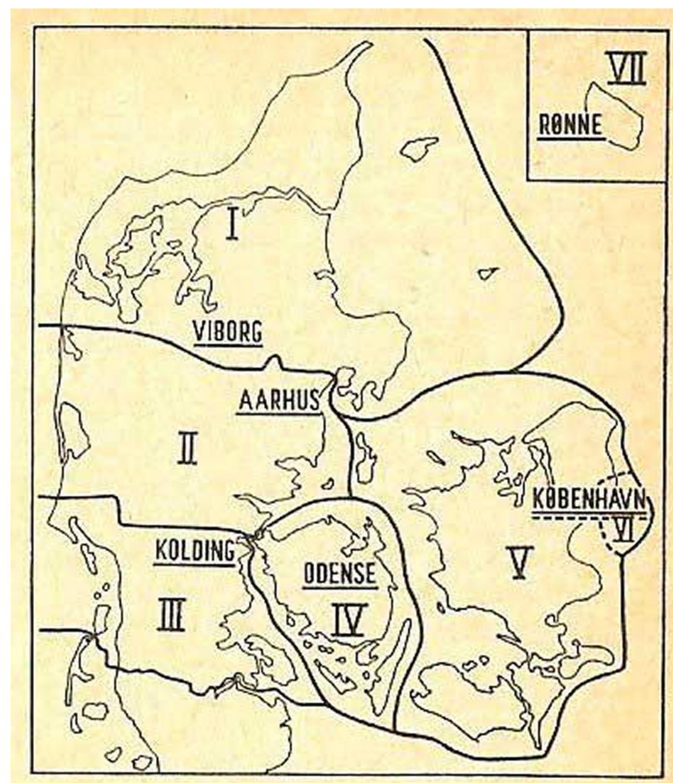
Udkast - må ikke publiceres!

Jens Toldstrups hemmelige organisation

Der er for mig ingen tvivl om, at vi her i Thy taler om Jens Toldstrups hemmelige organisation, som han selv beskrev i et interview i Ekstrabladet fra 26. november 1990³ (og i en artikel i Jyllandsposten 27. november 1990⁵): "*Jeg var partisanchef i Gladio*", (Jens Toldstrup²⁵ var modstandsbevægelsens nedkastningschef i Jylland under krigen):

Indtil 21. februar 1945 var Toldstrup²⁵, foruden at være chef for nedkastningerne i Jylland, også militær chef for modstandsbevægelsens Region I, der omfattede Nordjylland og det meste af Midtjylland:

Modstandsregionerne under besættelsen

Udkast - må ikke publiceres!

Toldstrup fortæller i interview'et, at han (i august 1948) havde et møde med et par svenske officerer (som han antog var fra "Operation Gladio"), der bad ham om at reorganisere sine gamle modstandsgrupper i Jylland, så de om muligt kunne træde i aktion igen. De tilbød også at skaffe våben, men det kom ifølge Toldstrup aldrig så vidt. Der var stadig gemt nogle våbenlagre fra modstandskampen. Toldstrup fortæller nu, at han så brugte 14 dage på at kontakte sine tidligere distriktsledere og bad dem om at kontakte deres grupper, så de kunne holde sig klar, hvis det blev aktuelt. Han har givetvis også instrueret dem i at lave lister over mistænkelige personer, der bl.a. kunne tænkes at have kommunistiske sympatier - og sørge for, at våben og våbendepoter var i klargjort stand. Nogle af disse våbendepoter blev givetvis også suppleret op ved den lejlighed.

Det viste sig ivotrigt senere, at de våben, svenskerne tilbød at skaffe, specielt var brugte våben fra Den Finske Vinterkrig i 1939, og svenskerne ville have en hel del penge for dem¹³.

Mødet med svenskerne er bekræftet i O.F. Drostrups bog om Ranumkonventet¹³ fra 1976. Her er der også en del flere detaljer om mødet og om de pågældende svenske officerer, hvor den ene, Anders Löfberg, med sikkerhed havde kontakter til CIA⁵⁴.

Jens Toldstrup fortæller, at han så også tog kontakt til en af sine gamle forbindelser i England - uden at nævne navne. På flere billeder fra tiden lige efter befrielsen kan man i den forbindelse se, at Toldstrup er i selskab med kommandørkaptajn Ralph C. Hollingworth fra det engelske SOE og dansk-amerikaneren, oberstløjtnant Kai Winkelhorn, der repræsenterede det amerikanske OSS/SSU, der i 1947 blev til CIA.

Jens Toldstrup siger desuden, at han ikke kender noget til, hvad der skete udenfor hans eget område. Det blandede han sig ikke i.

Det skal i den forbindelse bemærkes, at Toldstrup på dette tidspunkt var syg af kræft⁷⁶. Han døde i 1991.

Efter bl.a. også at have læst forhenværende museumsinspektør Ole Grøn's beretning i Poul La Cours: "Stay Behind"¹¹ er jeg overbevist om, at Jens Toldstrup her ikke fortæller hele sandheden, og at hans "Stay-behind" aktiviteter i virkeligheden var en direkte fortsættelse af hans nedkastnings/sabotage-aktiviteter under krigen - med mere eller mindre de samme deltagere - og altså også med eller mindre direkte kontakt til engelske efterretningstjenester (M.I.6) og amerikanernes OSS (fra 1947 CIA).

Nogle af Toldstrups efterladte notater fra marts 1948^{76,91} beskriver således også en modstandskamp, hvis russerne besatte Danmark. Han kaldte betegnende nok organisationen "Jysk Modstand".

Jeg har også læst et sted, at vedkommende syntes, at han så "En ræv bag Toldstrups øre" på billedet i Ekstrabladets artikel fra 26. november 1990 - også uden, at vedkommende forklarede sig nærmere.

Det eneste sted, hvor Toldstrup ellers udtaler sig en smule om, hvad han lavede efter befrielsen - bortset fra de 2(3) artikler i henholdsvis Jyllandsposten og Ekstrabladet omkring 1990 er interviewet med "Ninka" fra Politikken omkring 1987-88⁵⁴.

I dette interview indrømmer Toldstrup, at: *"han havde beskæftiget sig med et eller andet og sat et eller andet i sving"*.

Historikeren Jørgen Hæstrup⁵⁴ skrev også engang om Toldstrup, at *"han forblev modstandsmand også ud over 5. maj 1945"* - uden at forklare det nærmere! Da Ninka⁵⁴ så spørger Toldstrup, om han har ret i det, så svarer han: *"Ja, det må man jo tro han har, ellers hører han jo til historieforfalskerne"*.

Hæstrup havde også gode forudsætninger for at komme med en sådan udtalelse, da han efter Befrielsen hjalp Toldstrup med at samle dennes bilag og notater fra besættelsen og aflevere det hele til Rigsarkivet. Samtidig blev Hæstrup også medlem af Ranumkonvent-kredsen (se nedenfor), der bl.a. fortsatte med at mødes og udveksle erfaringer mindst en gang om året helt til 1973.

Ole Lippmann, der var SOE-chef i Danmark ved befrielsen - og som arbejdede tæt sammen med Toldstrup efter befrielsen ved flere lejligheder, fortæller i sit interview med "Ninka" i samme bog: *"Jeg fortsatte med*

Udkast - må ikke publiceres!

mange mærkelige ting efter krigen. Dem fortæller jeg aldrig om". Ole Lippmann blev senere afsløret som CIA agent⁴⁷.

Ifølge interviewet med "Ninka" var Toldstrup tydeligvis meget skuffet over sammensætningen af "Befrielsesregeringen". Han ville helt sikkert have foretrukket en overgangsregering udelukkende bestående af Frihedsrådets folk - men som Mogens Fog senere udtalte (i "Frit Danmark" nr. 1, 1946), så ville en sådan regering aldrig have fungeret, da de forskellige organisationer fra de forskellige fløje aldrig ville have kunnet blive enige om egentlige politiske emner.

Det skal her også bemærkes, at modstandsorganisationen "Ringene"²⁶, der var en væsentlig del af Frihedsrådet, og som grundlæggende var socialdemokratisk, havde forsøgt at holde sig fri af begge fløje, kommunisterne på den ene side og "Dansk Samling" på den anden side - men stifterne af "Ringene" opløste den så i oktober 1945, da der specielt begyndte at være stærke kræfter, der arbejdede for en sammenlægning med "Frit Danmark" (kommunisterne).

Et resultat af den resulterende regeringssammensætning med 50% politikere var jo så beklageligvis også, at man måtte afstå fra en egentlig evaluering af samarbejdsregeringens handlinger. Buhl var jo f.eks. blevet statsminister.

Retsopgøret ville nok også have fået et andet forløb, hvis Frihedsrådet alene havde skullet bestemme. Som Toldstrup udtaler⁵⁴: "Retsopgøret var en skamlet".

Med hensyn til militæret var Toldstrup absolut heller ikke tilfreds: "Ja, det er jo lige så galt som med Buhl. Så får vi at vide den 5. maj, at general Gørtz er kommanderende general for de samlede danske Modstandsstyrker. Ja, men det er jo vanvid. Sådan noget kan kun danskere gøre. Han skulle have været skudt efter min mening (for pligtforsømmelse under besættelsen). Hvis der endelig skulle skydes, så skulle han være skudt".

Jens Toldstrup²⁵ var initiativtager til det såkaldte Ranum-konvent¹³ i marts 1945, hvor 24 af hans nedkastningsledere (incl. distriktslederen Ejby-Nielsen⁸¹ fra Thisted og bylederen "Aabo" (A.J. Jørgensen)¹ fra Aalborg) mødtes for at drøfte, hvad der skulle ske efter, at besættelsen var overstået. Toldstrup foreslog her, at man i forbindelse med krigsafslutningen oprettede lokale bevæbnede foreninger (en "Folkebevæbning") landet over - med tilhørende decentrale våbendepoter - af frygt for, at vi igen, som i 30'erne, blot ville få et "Radikalt forsvar" (hvor specielt Det Radikale Venstre havde været medvirkende til, at det danske forsvar var skåret ned til et minimum!). Han mente, at såfremt alle våbenføre mænd havde et våben, så ville en fjende tænke sig om en ekstra gang inden et angreb på Danmark.

Da det nu viste sig senere i 1945, at de fleste af hans ideer fra Ranum-konventet¹³ i marts 1945 (bl.a. ideen om en egentlig folkebevæbning - se ovenfor) ikke kunne accepteres af overgangsregeringen, holdt han efter min overbevisning så i virkeligheden sin egen nedkastningsorganisation ("dropping-folkene") intakt med kampklare styrker og tilhørende våbendepoter - nu som en illegal "Stay Behind" operation - stadig med kontakt til englænderne.

Man kan her jo også lægge mærke til, at på mange af de billeder og filmklip, der er lavet af Toldstrup efter befrielsen, kan man se et stort skilt: "Modstands-bevægelsen Dropping H.Q." på væggen bag ham.

Allerede 9. maj 1945 sendte Toldstrup et brev til nogle af sine kontakter⁹¹. Brevet starter med: "Tillykke med Sejren. Nu må vi have fuld fart på vores Forening "Frihedskæmpernes Forbund". Vil du ikke gøre mig den tjeneste snarest at arrangere følgende:

Indenfor Regionen at finde en velegnet Repræsentant, som helt og holdent kan hellige sig F.F. Det er vigtigt, at denne mand er særlig egnet og har de nødvendige forbindelser indenfor Regionen."

Toldstrup fremhæver, at det haster: "Det er jo absolut forsent, når vi er gået hver til sit." (Modstandsbevægelsen blev hjemsendt i august 1945 - med våben).

Som det vil fremgå af min senere artikel om fars Stay-Behind aktiviteter, har jeg en formodning om, at denne "velegnede repræsentant" blev bylederen fra Aalborg, "Aabo" (A. J. Jørgensen).

Udkast - må ikke publiceres!

Jeg er overbevist om, at Toldstrup her specielt tænker på fortsættelsen af sin dropping-organisation, da Modstandsbevægelsens militære ledelse havde helt styr på de militære ventegrupper ("Undergrunds-hæren" - det, der specielt i Thy var oprettet som såkaldte "Landeværn" - og som distriktslederen Ejby-Nielsen⁸¹ så i 2. halvår 1945 omorganiserede til Hjemmeværnsforeninger).

I den forbindelse findes der også et interessant brev fra Ejby-Nielsen til Toldstrup fra april 1945 (Pernille Pedersen: "Det nordvestlige Nordjylland under Besættelsen")^{72 - side 296}, hvor Ejby-Nielsen bl.a. skriver: *"Hvis Modtage-arbejdet skulle fortsætte efter, at Landeværnet er trådt i Funktion, vil Modtagefolkene blive udskilt under en særlig leder. Dette er forberedt"*.

Det kunne være meget interessant - jævnfør det efterfølgende - at vide, hvem Ejby-Nielsen så havde tænkt på som denne særlige leder. Når man så kan konstatere, at hans Hjemmeværnsforeninger (Sydthy, Nordthy og Mors) endte med ikke helt at blive opdelt som de oprindelige Landeværn (Thy, Mors og Hanherred), var det efter min mening formodentlig Jens Kirk²⁹, han havde tænkt på - da denne ikke havde fået nogen lederrolle under Hjemmeværnsforeningerne. Jens Kirk havde tidligere været leder af Hanherred Landeværn. Jens Kirk fortsatte som medlem af Nordthy Hjemmeværnsforening (se nedenfor). I Thisted amt var der ifølge Ejby-Nielsen ved Befrielsen ialt ca. 100 mand, der havde været direkte involveret i nedkastninger/sabotage ("dropping-folkene") - ud af de 3 Landeværns samlede styrke på ialt 1139 mand⁸¹.

Ejby-Nielsen havde i forvejen også (angivelig af sikkerhedshensyn) sørget for, at hans dropping-folk fik deres egne selvstændige grupper i landeværnene (Pernille Pedersen: "Det nordvestlige Nordjylland under Besættelsen")^{72 - side 269}.

Da Ejby-Nielsen i efteråret 1945 jo fik travlt med at omdanne sine Landeværn i Thy til Hjemmeværnsforeninger, regner jeg med, at det var Toldstrup, der havde fået ideen, så hans dropping-organisation i Thy efter befrielsen stadig kunne operere uafhængigt af den militære organisation (Hjemmeværnsforeningerne).

I flere kilder¹³ omtaler man også "Toldstrups organisation" uden, at det bliver uddybet nærmere, hvad denne åbenbart meget "anonyme" organisation så lavede. Jeg går ud fra, at der er tale om fortsættelsen af hans dropping-organisation fra Besættelsen.

Jeg vil i denne artikel efterfølgende referere til denne del af Toldstrups aktiviteter som: "Toldstrups illegale dropping-netværk" - som formodentlig blev styret af hans Ranumkonvent-kreds (se nedenfor), der fortsatte med at mødes mindst 1 gang om året indtil 1970 - og hvor de legale aktiviteter er godt dokumenterede i arkiverne.

Ranumkonvent-kredsen spillede en stor rolle i forbindelse med oprettelse af Hjemmeværnsforeningerne - men selv om de forsøgte at beskrive sig selv som mere en selskabelig forening, hvor man samledes om foredrag om aktuelle emner, så er jeg som nævnt overbevist om, at Toldstrups "dropping-netværk" også blev styret fra denne kreds, hvor der efter Befrielsen blev optaget flere tidligere danske modstandsledere, hvor i hvert tilfælde 3 af disse var CIA agenter - og den 4. var den næstkommanderende i FE, Kommandør P. A. Mørch⁴⁷. Ranum-konventet startede i 1952 også nogle humanistiske aktiviteter med hjælp til bl.a. norske og engelske krigsinvalidere. Det skal endelig bemærkes, at en del af Ranumkonventets medlemmer trådte i karakter og protesterede offentligt, da man i slutningen af 1953 begyndte at benåde nogle af de personer, der i Retsopgøret var blevet idømt længere straffe som værnemagere/krigsforbrydere⁹¹.

Toldstrups dropping-netværk fik også besked om, at overskydende våben og våbendepoter ikke måtte afleveres til myndighederne, se bl.a. Frode Pedersens beretning på Frihedsmuseet^{19,95} - og den anonyme hjemmeværns-mands beretning i Jyllandsposten 25. juli 2013³⁰, hvor han fortæller, at han efter Befrielsen blev bedt om at beholde sine våben - og også samle våben ind fra andre, som ellers skulle aflevere dem til myndighederne. Han afleverede så i 1953 sit hemmelige våbendepot til Hjemmeværnet.

Udkast - må ikke publiceres!

Bemærk

Jeg har ikke i hverken Toldstrups arkiver (samlet af Jørgen Hæstrup) eller arkiverne omkring Ranum-konventerne (samlet af O. Drostrup) på Rigsarkivet fundet noget som helst, der tyder på, at Toldstrup før den kolde krigs start i 1948 havde specielt meget kontakt med sit dropping-netværk efter, at han havde bedt dem om at beholde våbnene og bevare våbendepoterne i august 1945 - bortset fra Rebild- og Randers-møderne, se nedenfor. Det overlod han givetvis til lederen af hans "Frihedskæmpernes Forbund" - se ovenfor. Toldstrup var blot inspiratoren.

Toldstrup havde selv travlt med at etablere "Sydslesvigs Nyhedstjeneste"⁸⁹ (til støtte for de dansksindede i Sydslesvig, der havde meget trange kår i årene efter Befrielsen, fordi det meste af den tysktalende del af befolkningen havde været overbeviste nazister) - det kan man bl.a. læse om i Oberst H.M. Lundings erindringer: "Stemplet fortroligt"¹⁰³. I december 1945 blev Lunding, der selv stammede fra Sønderjylland, af regeringen sendt til Sønderjylland som forbindelsesofficer til de engelske besættelsesstyrker. Først i 1950 kom han tilbage til Danmark og blev chef for det nyoprettede Forsvarets Efterretningstjeneste (FE).

Allerede i slutningen af 1945 skaffede Toldstrup med hjælp fra sin gode ven Flemming Juncker⁶⁹ sig de dengang nødvendige importtilladelser til tekstiler til beklædning m.m. og startede en grossistvirksomhed i Århus. Omkring 1948 startede han så en kjolefabrik, der meget hurtigt blev en succes⁷⁶. I 1968 flyttede han til Spanien.

10. august 1947¹³ samlede Toldstrup ca. 4000 af sine "droppingfolk" (+ hjælpere) i Rebild bakker. Her blev specielt Sydslesvig spørgsmålet drøftet. Hvad man i mindre grupper kan have talt om, kan vi i dag kun gætte på. Det kan jo sagtens have været "Stay Behind" aktiviteter. Tilstede var nemlig også 2 engelske militærfolk, majorerne Garrett og Taylor fra Special Forces, der begge havde haft med de allierede nedkastninger af våben til Danmark at gøre.

Det skal endelig nævnes, at der flere steder tales om, at en hel del droppingfolk var temmelig skuffede over Rebild-mødet. Nu havde de siden 1945 gået og passet på deres våben og våbendepoter og trænet i Hjemmeværnsforenings-regi for at være klar! Klar til hvad? De havde åbenbart forventet nogle klare udmeldinger fra Toldstrup i den anledning - og ikke blot nogle "politiske" erklæringer om Sydslesvig! Statsministeren havde jo i den forbindelse også udtalt efter Befrielsen: "Grænsen ligger fast!". Det var sikkert også årsagen til, at da Toldstrup indkaldte til et tilsvarende møde 17. oktober 1948 i Randers^{13,91}, stillede der ikke nær så mange droppingfolk op. I pressen nævntes mellem 500 og 700 personer.

Toldstrup skrev ellers i indbydelsen (udsendt af "*De jyske Nedkastnings-Folk*") følgende: "*Den alvorlige udenrigspolitiske Situation er den direkte Aarsag til Indkaldelsen til dette Møde*" (starten på Den kolde Krig). Men det fremgik samtidig af mødeindkaldelsen, at der nok heller ikke her ville komme noget "kampråb". Hovedemnet var således fremlæggelse af resultaterne fra en Gallup-undersøgelse, hvor Ranumkonvent-kredsen bad om befolkningens indstilling til forslaget om en egentlig "Folkevæbning" (hver mand sit gevær).

Med hensyn til dette "*et eller andet*", som Toldstrup havde lavet efter befrielsen, skal man iøvrigt specielt bemærke, at som beskrevet flere steder var sammensætningen af modstandsbevægelsen i Thy grundlæggende forskellig fra det meste af resten af landet, idet den her næsten udelukkende bestod af landmænd (ca. 80%), lærere, præster og håndværkere. Redaktør Kjeld Jensen fra Thisted Amtsavis⁵² beretter også, at kommunister i Thy var en sjældenhed, og "*vi havde ingen med i modstandsbevægelsen*". Der var altså tale om gode konservative og venstre-vælgere, der som nævnt nedenfor ikke havde meget fidus til hverken Frihedsrådet, Jyllandsledelsen eller militærfolkenes "Den lille Generalstab".

I Thisted by var der ganske vist en hel del socialdemokrater, men som det antydes flere steder^{34,52,98}, så var modstandsarbejde i Thisted by en noget risikabel sag, da mange af disse arbejdede for tyskerne, og der samtidig var en stor koncentration af tyske soldater i byen.

I sin rapport til Overkommandoen efter krigen³⁴ skriver distriktslederen i Thisted, kaptajn Ejby-Nielsen:

Udkast - må ikke publiceres!

"Toldstrup var i Besiddelse af en usædvanlig Arbejdskraft, hans charmerende Væsen og smittende Begejstring skaffede ham en stor Tilbederkreds, en Kreds, der var parat til at gaa igennem Ild og Vand for ham".

Da samtidig de fleste modstandsfolk ifølge flere kilder var overbevist om, at Toldstrup var blevet presset ud som militær leder af Region I af militærfolkene (den såkaldte "Lille Generalstab") i februar 1945, havde han givetvis ingen problemer med at rekruttere mandskab til fortsættelsen af sin dropping-organisation - hvor det givetvis var klart helt fra begyndelsen, at dette dropping-netværk i lighed med modstandsbevægelsen stadig var illegal uden forbindelse til de danske myndigheder. Som det fremgår af Frode Pedersens beretning¹⁹: *"Vi fortsætter!"*

Jeg har ladet mig fortælle, at Jens Toldstrups hemmelige Stay-Behind organisation skulle have haft en 6-mands ledelse. En af disse skulle have været lægen og modstandsmanden Erik Husfeldt⁷⁰, der i 1946 blev formand for det nyoprettede landsforbund for Hjemmeværnsforeningerne - og i 2008 iøvrigt blev afsløret som egentlig informant for CIA efter befrielsen⁴⁷.

Alle de slægtninge, jeg har talt med i forbindelse med denne artikel, har samstemmende fortalt, at deres fædre beundrede Toldstrup meget.

Min far skriver desuden i sine erindringer⁵⁰:

"Frihedsrådet blev herovre kun betragtet som et propagandaorgan, og Tolstrup modtog sine ordrer direkte fra England. Hans radiotelegrafister havde direkte forbindelse med S.O.E. i London hele tiden, så kommandovejen var kort og effektiv".

Den tidligere SOE leder i Danmark, Ole Lippmann, udtaler også i Jyllandsposten 16. september 1959, at man i Jylland: *"i virkeligheden aldrig rigtigt anerkendte Frihedsrådet"*.

Axel Korsgaard, der bl.a. var gruppeleder for en af de militære ventegrupper på Mors ("Morsø Landeværn") - og senere blev kompagnichef i Hjemmeværnet, skriver også i sin "Erindringsbog" (privat udgivelse): *"Jens Toldstrup, den jyske nedkastningschef, har efter krigen udtalt, at han fortrød, at han ikke opfordrede modstandsbevægelsen til at gå til Ejderen, for derved at muliggøre en folkeafstemning i Sydslesvig om dens tilhørsforhold. Toldstrup kunne roligt være kommet med den opfordring, den ville på dette tidspunkt være blevet fulgt"*.

Toldstrups udtalelse om, at han *"ikke kendte noget til, hvad der skete udenfor hans eget område"* tolker jeg selv som om, at hans illegale dropping-netværk⁷⁶ kørte sit helt eget løb (i samarbejde først med englænderne og givetvis også med OSS/CIA, jævnfør hans egen reference til "Operation Gladio") - hvor hans "eget område" så var Region I - her specielt nord for Limfjorden, se nedenfor. Kontakten til CIA gik formodentlig via Ebbe Munck^{73,74}, der efter Befrielsen kom med i Ranumkonvent-kredsen - eller måske Erik Husfeldt⁷⁰ - Begge var også med i foreningen "Den 16de" - se nedenfor.

Under krigen var Toldstrup jo også kendt som en meget dygtig, selvstændig (og meget egenrådig) leder.

Af en del kilder fremgår det, at amerikanernes (og englændernes) primære interesse i de første år efter Befrielsen var at kontrollere adgangsforholdene i Skagerak - hvor de så ikke regnede Danmark som en ligeværdig partner, specielt på grund af regeringens neutralitetspolitik - men hvor de helt sikkert kunne bruge nogle hemmelige agenter til at lave research om f.eks. landgangsmuligheder, agere support under landgangsoperationer og rapportere om fjendtlige/5. kolonne aktiviteter - både i Sydnorge og nord for Limfjorden.

"Aldrig mere en 9. april" var helt sikkert ikke med i deres planer, så på det punkt måtte Toldstrups dropping-netværk grundlæggende klare sig selv. Toldstrup havde jo stadig også både våbnene og en veletableret organisation, der som Ejby-Nielsen sagde (se ovenfor): *"Var klar til at gå gennem ild og vand for ham!"*.

Udkast - må ikke publiceres!

Hans dropping-folk havde givetvis også det russiske angreb på Finland i 1939 i frisk erindring, og man havde jo også set, hvor modvillige russerne var til at forlade Bornholm igen efter 5. maj 1945.

Efter starten af "Den Kolde krig" i 1948 arbejdede både den britiske udenrigsminister Ernest Bevin og embedsmænd i det amerikanske udenrigsministerium med at få oprettet "Atlantpagten" - det, der i dag kendes som NATO. Samtidig arbejdede både amerikanerne og englænderne aktivt på at forhindre, at Sovjetunionen udvidede deres interessesfære endnu mere - og da man her angiveligt ikke kunne regne med den danske regering med dens daværende neutralitetspolitik, benyttede man så i stedet formodentlig kontakterne til Danmark via Toldstrups hemmelige dropping-netværk - og givetvis også via nogle af medlemmerne af foreningen "Den 16de", der var blevet oprettet i København af tidligere ledere af Modstandsbevægelsen⁶⁸. Foreningens navn stammer angiveligt fra oprettelsen af "Danmarks Frihedsråd" 16. september 1943 - og efter sigende holdt foreningen så altid deres møder på den 16. i en måned.

Jeg har ladet mig fortælle, at på trods af en tre-partsaftale mellem FE, CIA og M.I.6 fra 1951⁶ havde CIA samtidig under den Kolde Krig stadig deres helt selvstændige netværk i Danmark som backup, hvis det danske statsapparat skulle blive sat ud af spillet. Dette skulle så formodentlig være en videreførelse af det US Army Intelligence netværk i Danmark under besættelsen, som flere er overbevist om faktisk eksisterede, også før besættelsen.

Den tidligere CIA-chef William Colby^{14,49} skriver også i sine erindringer fra 1978, at CIA faktisk lavede et parallel-netværk i Skandinavien uden om de lokale skandinaviske regeringer.

I den forbindelse har amerikanerne formodentlig også haft i tankerne, at de danske myndigheder måske ikke havde helt styr over mulige "lækager" til Warszawapagten, specielt på grund af kommunisternes politiske indflydelse efter befrielsen!

Toldstrups hemmelige organisation og Operation "Absalon"?

I Frode Pedersens beretning¹⁹ antydes, at der skulle være en forbindelse til en "Organisation Absalon". Der har gennem tiden været en hel del spekulationer om den sag ("Operation Absalon").

25. november 1990 lavede journalisten Iver Høj på Berlingske Tidende et interview med en anonym person fra Absalon, der kaldte sig selv for Q⁷. Ifølge Q havde Absalon ligesom Niels Frommelts "Stay Behind" organisation "Firmaet" også op mod 10 hemmelige våbendepoter gemt over hele landet. To af dem lå gemt i Gribskov på Sjælland og Dronninglund Skov i Vendsyssel i Jylland. Q ville dog ikke udpege de eksakte steder, men han fortalte, at organisationen også i det skjulte indsamlede oplysninger om venstrefløjss-aktivister og kommunister. Akkurat som det italienske Gladio.

Omkring 1990, hvor Gladio blev afsløret, og det blev klart, at der havde været lignende organisationer i de fleste europæiske lande, opstod der i dagspressen (foruden Toldstrups "bekendelser" - se ovenfor) en hel del ubekræftede forlydender om, hvordan "Stay Behind" var organiseret i Danmark. En del af disse kan man læse om i "NATO's secret armies"⁵¹, bl.a. at lederen af Absalon skulle have været oberstløjtnant Erling J. Harder, der i en periode var Danmarks militære repræsentant i NATO. Erling J. Harder har indrømmet at have været medlem af "Absalon", men han har aldrig vedgået at være lederen⁷⁷. I "NATO's secret armies"⁵¹ er også omtalt den hemmelige underafdeling af FE: "Special Operations", der var oprettet af FE's souchef, kommandør P. A. Mørch. Jeg regner med, at "Special Operations" var fortsættelsen af Mørchs kontakter til de forskellige illegale "Stay Behind" organisationer i Danmark, da han efter Befrielsen vendte tilbage fra Stockholm som chef for Marinens Efterretningsafdeling.

Iver Høj ville ikke fortælle Q's identitet, men han henviste til den nu pensionerede generalløjtnant i Nato, Kjeld Hillingsø. Ikke at det var ham, der er Q, sagde Iver Høj. Men han ville formentlig alligevel kunne give et skub i den rigtige retning.

Det viste sig så, at Kjeld Hillingsø havde kontakt til foreningen "Den 16de"⁶⁸, der bestod af tidligere borgelige og socialdemokratiske modstandsfolk, herunder bl.a. Niels Frommelt, Arne Sejr, Poul Adam Mørch (souchef i FE), Erik Husfeldt⁷⁰, Erling Foss, Ole Lippmann, Jutta Graae⁶⁷, Ebbe Munch og Svend Truelsen. Foreningens navn stammer angiveligt fra oprettelsen af "Danmarks Frihedsråd" 16. september

Udkast - må ikke publiceres!

1943 - og efter sigende holdt foreningen så altid deres møder på den 16. i en måned.

Jeg kan her kun tolke Iver Højs udtalelse som om, at Q faktisk var en af medlemmerne af "Den 16de" - selv om det iøvrigt fremgår flere steder, at foreningen "Den 16de" ikke havde noget medlemskartotek!!

Fra denne kreds udgik initiativet til de mest centrale af efterkrigstidens antikommunistiske organisationer: "Det Udenrigspolitiske Selskab", "Atlantsammenslutningen", "Selskabet for Frihed og Kultur" samt "Frihed og Folkestyre" - og formodentlig også initiativet til flere af de hemmelige "Stay Behind" organisationer, der blev oprettet i Danmark, bl.a. "Firmaet".

Et af de mere kendte af "Den 16de"s arrangementer var, da det lykkedes dem at få Montgomery til at holde et privat foredrag på D'Angleterre om den sikkerhedspolitiske verdenssituation for ca. 300 fremmødte den 23. november 1956⁵⁶. Det med det manglende medlemskartotek var her iøvrigt et problem, da Montgomery havde ønsket at blive æresmedlem!

Kjeld Hillingsø fortæller selv¹⁰, at han opdagede, at nogle af disse personer lavede "noget hemmeligt", og han spurgte så Svend Truelsen, om han måtte være med. Han fik så at vide, at det måtte han ikke. Han var for kendt, også på grund af hans hustrus forbindelse til Kongehuset.

Der foregik altså noget "hemmeligt" i denne kreds (ud over "Firmaet" - se nedenfor). Jeg har så konstateret, at Toldstrup (og også hans forgænger som nedkastningschef, Flemming Juncker⁶⁹) ikke er nævnt overhovedet i den forbindelse, selv om Toldstrup vides at have haft tætte forbindelser til bl.a. Erik Husfeldt.

O.F. Drostrup fortæller i sin beretning om Ranumkonventerne¹³, at kredsen omkring "Den 16de" faktisk forsøgte (uden held) at samle de tidligere modstandsledere på Sjælland (Region V) i en tilsvarende organisation (som Toldstrups Ranumkonvent-kreds) - det tolker jeg også, som om Toldstrups Ranumkonvent-kreds så faktisk var en helt uafhængig nordjysk organisation.

Jeg regner med, at vi her taler om foreningen "29. August", der er omtalt i PET-kommissionens rapport¹⁶ - og hvor man også finder en del dokumentation i Frihedsmuseets arkiv⁹⁹. Navnet hentyder til den 29. august 1943, hvor tyskerne overtog magten og indførte militær undtagelsestilstand i Danmark. Foreningen blev stiftet den 19. november 1947, og vedtægternes formålsparagraf er ikke særlig specifik: At indsamle informationer og deltage i den frie samfundsdebat. Af senere dokumenter fremgår dog også, at der også er planer om nogle illegale aktiviteter (som skulle holdes 100% adskilt fra foreningens øvrige arbejde!). Af vedtægterne for "29. August" fremgår, at foreningen er udsprunget af tidligere medlemmer af Danmarks Frihedsråd, og mine undersøgelser peger på, at der her muligvis bl.a. er tale om nogle af de aktiviteter efter Befrielsen, som den tidligere SOE chef i Danmark Ole Lippmann aldrig ville tale om⁵⁴.

En anden ikke helt så hemmelig "Stay Behind" operation var Niels Frommelts og Arne Sejrs "Firmaet"²¹. Som omtalt flere steder var Arne Sejr formodentlig selv medlem af "Generalstabens Efterretningssektion", der senere blev til FE.

"Firmaet" var iøvrigt midtpunkt i en af de større skandaler herhjemme, da det kom frem, at de i mange år ulovligt (med FE's vidende) havde aflyttet den kommunistiske leder Alfred Jensens lejlighed - og delt aflytningerne både med FE og med en del danske politikere længere til højre i folketingssalen - se f.eks. kronikken på "Indblik.dk" fra 11. maj 2023²¹. Det har også vist sig, at nogle af Firmaets registreringer af kommunister er endt i CIA's arkiver, selv om Arne Sejr selv har udtalt, at han altid kun har afleveret sit materiale til FE. Der er imidlertid flere, der formoder, at den hemmelige CIA-agent "Lemon Juice"⁴⁷ faktisk var den daværende souschef i Forsvarets Efterretningstjeneste, kommandør P. A. Mørch. og det ville jo forklare sagen, da Mørch også var aktiv i "Firmaet".

Ifølge PET-kommissionens beretning i 2009¹⁶, skulle PET have haft en agent i "Operation Absalon". Iøvrigt finder jeg PET-kommissionens beretning om "Operation Absalon" en temmelig rodet affære!

Da Flemming Juncker⁶⁹ kom tilbage til Danmark efter Besættelsen, blev han medlem af Ranumkonvent-kredsen, men han fortsatte tilsyneladende sin forretningskarriere, bl.a. med Junckers Savværker og har, så

Udkast - må ikke publiceres!

vidt jeg har kunnet konstatere, ikke deltaget aktivt i Stay Behind aktiviteter. Han blev i 1945 gift med modstandskvinden Gabriele Rohde, men hun døde allerede i april 1946 ved en ulykke. Flemming Juncker giftede sig herefter med en anden modstandskvinde, Jutta Graae⁶⁷, i 1960, og hun indrettede herefter bl.a. hans gods "Overgaard" ved Mariager fjord med ikke mindre end 20 gæsteværelser som et mødested og refugium for tidligere modstandsfolk⁹⁷. Det skal dog nævnes, at Flemming Juncker omkring 1950 fremsatte et forslag med Toldstrups ide om en "Folkebevægning": "Alle Get Your Gun"⁵⁴.

Min konklusion er derfor stadig, at Jens Toldstrups udtalelse om, at han: "*ikke kendte noget til, hvad der skete udenfor hans eget område*" skal tolkes, som om han i forbindelse med sine hemmelige "Stay Behind" operationer efter befrielsen kørte helt sit eget løb.

Jeg kan dog heller ikke helt afvise, at Toldstrups hemmelige organisation faktisk har haft noget med "Operation Absalon" at gøre - selv om Q's udtalelser efter min mening tyder på, at "Operation Absalon" sagtens kan have været et parallelt, landsdækkende hemmeligt CIA netværk.

Jeg er her også opmærksom på, at faldskærmsmanden Poul Holger Hammerich^{62,79} (se også ovenfor under afsnittet om allierede brohoveder) var medlem af "Studenternes Efterretningstjeneste", før han kom til England, og derfor efterfølgende sagtens kan have haft forbindelse til Niels Frommelts "Firmaet". Han havde allerede, inden han kom til England, haft kontakt med efterretningsmanden, kommandør P. A. Mørch⁷⁹. Poul Holger Hammerich blev nedkastet 4. marts 1945 ved Roskilde sammen med Johan Malling. De var de 2 sidste SOE-agenter, der blev nedkastet. Johan Malling (dæknavn "Martin") blev iøvrigt sendt til Jylland af SOE-chefen Ole Lippmann i april 1945 for bl.a. at kontrollere Toldstrups organisation efter balladen med Benneke og Jyllandsledelsen ("Den Jyske Fejde"). Se Pernille Pedersen: "Det nordvestlige Nordjylland under Besættelsen"⁷², side 86.

Til slut skal nævnes, at samtlige spejderorganisationer i og omkring Aarhus i 1946 faktisk oprettede en Hjemmeværnsforening med navnet "Absalon"⁷¹.

Efterskrift

Som nævnt ovenfor har det ind imellem været en næsten umulig opgave at finde ret mange skriftlige vidnesbyrd om Toldstrups hemmelige "Stay Behind" netværk i Nordjylland, bortset fra det, som Toldstrup selv har fortalt omkring 1990 - og de brudstykker, som min far har røbet mere eller mindre uforvarende gennem tiden + specielt Ole Grøns artikler og Frode Pedersens beretning. Hertil kommer mine egne iagttagelser fra tiden omkring den Kolde Krig. Jeg har desuden også været ude for, at bl.a. Frode Pedersens beretning om tiden efter befrielsen¹⁹ pludselig var "bortkommet" i Frihedsmuseets elektroniske dokumentsamling! Censur?

Jeg har i den forbindelse erfaret, at næsten alt om disse "Stay Behind" netværk tilsyneladende stadig er højt klassificeret i både USA og England, formodentlig fordi, som William Colby^{14,49} beretter i sine erindringer, disse netværk var oprettet uden, at de pågældende landes regeringer kendte noget til dem.

At Toldstrup givetvis ikke har fortalt hele sandheden om sine "partisan-aktiviteter" er så en anden sag. Jeg regner med, at grunden til, at han ikke fortalte flere detaljer var, at han ikke ville kompromittere sine medarbejdere, der måske ikke ønskede at fortælle om deres del af disse aktiviteter. Toldstrup var iøvrigt meget svækket i 1990⁷⁶, og han døde af kræft året efter.

Jeg har efterfølgende fået nogle af de øvrige oplysninger om Toldstrups "Stay Behind" netværk mere eller mindre bekræftet af nogle efterkommere til de medvirkende, men fælles for disse efterkommere er, at de ikke ønsker at blive citeret med navns nævnelse!

Jeg har også fundet nogle navne på andre personer, som jeg er temmelig sikker på har haft noget med Toldstrups hemmelige netværk i Nordvestjylland at gøre, men der har her specielt været et par fællestræk:

Udkast - må ikke publiceres!

1)

Det har ikke været muligt at finde offentliggjorte fotografier af dem - eller egentlige levnedsbeskrivelser o.l.

2)

De har alle meget omhyggeligt undgået/fået slettet enhver registrering i Frihedsmuseets Modstands-database.

Man skulle næsten tro, at de havde lært noget af Otto Grøn og Jan Jankowski^{11,32}.

Selv om Toldstrup selv siger, at han faktisk fortalte en kontakt i PET om sine "Stay Behind" aktiviteter, så har det officielle Danmark jo hele tiden benægtet enhver kendskab til disse aktiviteter.

Det er så nok også betegnende for det officielle Danmarks holdning, at selv om Jens Toldstrup faktisk modtog en hel del udenlandske hædersbevisninger, specielt for sin indsats under krigen, så var der "*ingen danske medaljer*" på hans kiste ved begravelsen i 1991.

Det skal dog her også nævnes, at Hjemmeværnet nu troligt stiller op, når f.eks. Jens Toldstrups fødselsdag fejres ved Toldstrup Museet i Assens.

Jeg har, så vidt det overhovedet har været muligt, lavet dobbelt-check af de øvrige oplysninger i denne artikel, jævnfør litteratur-listen.

Jeg har tilbragt en hel del tid på Rigsarkivet og gennemset specielt Toldstrups og Ejby-Nielsens arkiver. Med hensyn til Toldstrups arkivmateriale viste det sig desværre at være en temmelig rodet affære bestående af et antal pap-omslag, hvor der i hver enkelt omslag er indlagt en mængde dokumenter uden en egentlig indholdsfortegnelse, bortset fra en titel på pap-omslaget. Desuden er mange af dokumenterne ikke dateret, så man til dels må gætte sig til tidspunktet. Endelig har Rigsarkivet tilsyneladende slået nogle af delene fra Jørgen Hæstrups originale arkivering sammen, så indholdet heller ikke helt svarer til indholdsfortegnelserne i Rigsarkivets søgemaskine, "Daisy". Desuden har jeg haft en fornemmelse af, at der manglede nogle dokumenter fra tiden efter Befrielsen, hvor jeg ellers havde regnet med at finde noget mere, også efter at have set den registratur, som som O. Drostrup udarbejdede, da han lavede sin afhandling om Ranum-konventerne¹³. Rigsarkivet ved ikke, hvor det pågældende materiale så skulle befinde sig.

I den forbindelse finder jeg det også lidt påfaldende, at der på Rigsarkivet faktisk ikke er ret meget materiale af betydning fra Region I, bortset fra Ejby-Nielsens arkivalier⁸¹.

Det skal her også nævnes, at jeg på det seneste har opdaget, at Rigsarkivet beklageligvis har rettet på noget af deres registratur i "Daisy" efter, at jeg gennemgik det her refererede materiale på læsesalen.

Vedrørende Thy efter Befrielsen fandt jeg en masse relevant stof ved at gennemgå ArkivThy's store avisudklipssamling fra 1940'erne⁵⁹, men desværre er disse avisudklip kun ordnet efter årstal - og omfatter 3 forskellige lokale aviser, Thisted Amts Tidende, Thisted Amtsavis og Socialdemokraten. Man skal være meget heldig at finde nogle datoer i de enkelte udklip, og det har været et meget stort arbejde at bringe lidt kronologi i de mange relevante udklip. Jeg er opmærksom på, at ArkivThy bl.a. har en samling af Thisted Amtsavis fra perioden, men jeg har desværre ikke haft mulighed for at gennemgå denne. Heldigvis viste det sig senere, at Museumscenter Hanstholm faktisk var i besiddelse af elektroniske kopier af billederne af disse avis-udklip - med datoangivelse!

Selv om jeg har lavet et meget stort stykke arbejde med at indsamle skriftlig dokumentation til denne artikel, så er jeg også helt klar over, at specielt historikerne formodentlig vil falde over de "huller", der beklageligvis er i denne skriftlige dokumentation. Disse "huller" er jo desværre uundgåelige, når det drejer sig om noget, som bevidst er blevet holdt hemmeligt for alle andre end de direkte medvirkende.

Beretningen er jo desuden delvis holdt sammen af mine egne personlige erindringer fra "Den kolde krig".

Jeg håber dog, at specielt de mange dokumenterede eksempler i beretningen kan bevirke til, at også historikere vil tage min beretning seriøst.

Til slut vil jeg godt gentage, at det er min overbevisning, at Toldstrup i forbindelse med sine "Stay Behind"

Udkast - må ikke publiceres!

aktiviteter - i hvert tilfælde i Nordjylland - mere eller mindre har kørt helt sit eget løb (dog med kontakt til både FE (tidligere "Generalstabens Efterretningssektion") og både engelske og amerikanske efterretningsorganisationer.

Også under krigen var han jo kendt som en meget dygtig, selvstændig (og meget egenrådig) leder.

Litteraturhenvisninger

- 1) <http://www.aabo-web.eu/genealogy/documents/AJJ-dok16jan1963.pdf>
- 2) https://biografiskleksikon.lex.dk/Knud_Østergaard
- 3) Ekstrabladet: "Jeg var partisanchef i Gladio" - 26. november 1990
- 4) Jyllandsposten: Dæknavn "Skipperen" - 25. november 1990
- 5) Jyllandsposten: "Frihedskæmpere var klar til sabotage mod russerne" - 27. november 1990
- 6) Jyllandsposten: "Hvad depotet gemte" - 20. juli 2013
- 7) Jyllandsposten: "Ledende skikkelser, klassificerede oplysninger, Det Italienske spor" - 21. juli 2013
- 8) Hans Hækkerup: "På skansen" - Lindhart & Ringhof - 2002
- 9) Jyllandsposten: "Hækkerup var klar til landkrig" - 18. juni 2002
- 10) Kjeld Hillingsø: "En koldkriger taler ud" - Lindhart & Ringhof - 2004
- 11) Peter la Cour: "Stay Behind" - Peter la Cours Forlag 2018
- 12) Ole Grøn: "Et amerikansk netværk i Danmark under den kolde krig" - Academia.edu - 2015
- 13) Ole F. Drostrup: "Ranumkonventet" - Lindhart & Ringhof - 1976
- 14) William Colby: "Honorable Men: My Life in the CIA" - Simon & Schuster - 1978
- 15) Chr. H. Hammer: "En thybo søger i gamle spor" - Yde Sørensens Forlag - 2007
- 16) <http://krim.dk> - PET Kommissionen 2009: "Stay-Behind og Firmaet"
- 17) Nordjyske 30. maj 2013: "Soldaten fra gravhøjen lever"
- 18) <https://tidsskrift.dk/frakrigogfred/article/view/26998>: Skyggerne på væggen - 24. februar 2014
- 19) Frihedsmuseet: Indberetninger fra Frode Pedersen, arkiv nr. U-13899-I og U-13899-II
- 20) <https://koldkrig-online.dk>: "Danmark under Den Kolde Krig" - 2023
- 21) <https://indblik.dk>: "Amerikanerne var både bedemænd og fødselshjælpere i dansk politik. Case Closed!" - 11. maj 2023
- 22) <https://www.retsinformation.dk/eli/Ita/1952/63>: "Forholdsordren af 1952"
- 23) Historisk Årbog for Thy og Vester Hanherred 1999: Chr. H. Hammer - "Hjemmeværnets første år."
- 24) Filmcentralen - Ida Grøn: "Min farfars hemmelige krig" - 2017
- 25) Jens Toldstrup: "Uden kamp ingen sejr" - Aros - 1947
- 26) Steen M. Andersen: "Modstandsorganisationen Ringen 1941-1945." - Lindhart & Ringhof - 2019
- 27) Information 30. Oktober 1998: PET-FET og Den Tredie Hemmelige Tjeneste.
- 28) https://www.lokalhistorier.dk/Kold_Krig/Depot_Frederiksberg/
- 29) Jens Kirk: "Hanegal over lyse sind" - Forlaget i Haarby - 1985
- 30) Jyllandsposten 25. juli 2013: "Hjemmeværnet førte ulovlige kommunistlister"
- 31) Kristelig Dagblad 20. august 2019: Nekrolog over Otto Grøn.
- 32) Kristelig Dagblad 11. maj 2017: Ida Grøn: "Var farfar CIA-agent under den kolde krig?"
- 33) Historisk Årbog for Thisted Amt 1999: "Hjemmeværnets første år"
- 34) BSTH Nyhedsblad nr. 73 - Oktober 2013: "Ejby-Nielsens rapport til Generalkommandoen af 20. februar 1946".

Udkast - må ikke publiceres!

- 35) <https://nyheder.tv2.dk/2013-07-25-soeren-espersen-forstaar-lister-over-kommunister>
- 36) <https://issuu.com/s.s.r/docs/danske-specialstyrker>
- 37) <http://oktobernet.dk/kp/kp2000/kp0024/s16.htm>
- 38) <https://www.airmen.dk/pdfs/p420haa1996KR.pdf> "Henrys kamp"
- 39) Yde Sørensens Forlag 1993: "En duft mellem hav og fjord"
- 40) https://www.arkivthy.dk/index.php?option=com_content&view=article&id=349:lydfiler&catid=29&Itemid=291 (Jens Kirk fortæller om modstandsarbejdet i Nordthy)
- 41) Arne Mosgaard: "Frihedskamp - Forsvarsvilje" - Forlaget Centrum - 1995
- 42) Jyllandsposten 17. maj 2017: "Min farfar var en aktiv del af et tophemmeligt CIA netværk i Danmark"
- 43) <https://politi.dk/rigspolitiet/nyhedsliste/frit-lejde-rekordmange-skydevaaben-afleveret/2017/07/07>
- 44) <https://www.yumpu.com/da/document/read/17656674/aldrig-mere-en-9-april-forsvarskommandoen>
- 45) NATO Declassified: "Resume of exercise MAIN BRACE" - 13-25 September 1952
- 46) Vendsyssel Årbog 2020: "Limfjorden kunne have været grænsen"
- 47) Peer Henrik Hansen: "Da Yankee'erne kom til Danmark" - Lindhardt og Ringhof - 2008
- 48) Information 5. juni 2008: "Informations-støtte var USA agent."
- 49) Jyllandsposten 21. juli 2013: "Ledende skikkelser, Klassificerede oplysninger, Det italienske spor ..."
- 50) Chr. H. Hammer: "Et historisk tilbageblik på Besættelsen" - Historisk Årbog for Thy og Vester Hanherred 1993.
- 51) https://files.libcom.org/files/NATOs_secret_armies.pdf
- 52) ArkivThy: "Redaktør Kjeld Jensens beretninger fra besættelsen".
- 53) JSOU Press: "Resistance Operating Concept" - 2020
- 54) Ninka: "Om lidt er de borte." - Gyldendal - 2005
- 55) Bent Jensen: "Ulve, får og vogtere" - Gyldendal - 2014
- 56) Jørgen Sevaldsen: "Montgomery, Danmarks befrier" - Lindhart & Ringhof - 2012
- 57) Niels Barfoed: "En kriger. Portræt af Ole Lippmann" - Gyldendal 2005
- 58) Bluhme og Wormslev: "Sidste nyt fra Sydslesvig" - Egen Udgivelse - 2022
- 59) ArkivThy: "Besættelsestiden i den lokale avis" - samling af avisudklip.
- 60) Statens Arkiver: Realregistre for Hillerslev-Hundborg Herreder 1947-1974.
- 61) Registreringstidende 4. oktober 1958 - Firmaet Finn Paaske A/S
- 62) <http://modstand.natmus.dk>: Poul Holger Hammerich
- 63) Jørgen Hæstrup: "Hemmelig Alliance" - Thaning og Appel - 1959
- 64) Knud Østergaard: "Obersten" - Gyldendal 1995
- 65) Svend Ove Gade: "Modstandsbevægelsens sejr og nederlag" - Trykkefrihedsselskabet 30. januar 2015
- 66) Carl-Johan Bryld: Danmark fra oldtid til nutid (side 227) - Gyldendal 2002
- 67) https://kvindebiografiskeleksikon.lex.dk/Jutta_Graae
- 68) https://www.academia.edu/39691932/Arbejderbevægelsens_Information_Central_Socialdemokratisk_antikommunisme_under_den_kolde_krig_1944_73
- 69) <https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/flemming-juncker-1904-2002>
- 70) https://biografiskeleksikon.lex.dk/Erik_Husfeldt
- 71) <http://jubi100.dk/bibliotek/Vaebneren/1946-04-Vaebneren.pdf>
- 72) Pernille Pedersen: "Det nordvestlige Nordjylland under Besættelsen" - Forlaget Vrejlev - 2021

Udkast - må ikke publiceres!

- 73) Jyllandsposten 28. november 1990: "Officer støttede undergrundshær"
- 74) <https://modstand.natmus.dk/PersonBiografi.aspx?13783> (Hans Ebbe Munck)
- 75) "Træk af historien om Hjemmeværnet på Sydfyn 1949-1999" - Hjemmeværnsdistrikt Sydfyns Støtteforening - 1999
- 76) Sven Ove Gade: "Toldstrup. En biografi om en modstandshelt! - Gyldendal 2011
- 77) Th. W. Friis og Per Henrik Hansen: "Den hemmelige krig" - Fynske Årbøger 2006
- 78) Information 4. juli 2009: "USA stod bag privat dansk spionage"
- 79) Henrik Dethlefsen: "De illegale Sverigesruter 1943-45" - Lindhart & Ringhof - 1993
- 80) Rigsarkivet 10276: "Ranumkonventet - Droppingfolk, -møder og -gods (1945-47)"
- 81) Rigsarkivet 10276: "Ranumkonventet - Oberst Ejby Nielsen 1945"
- 82) ArkivThy: "Constantin Sørensens beretning fra besættelsen".
- 83) Rigsarkivet 06445: "Jens Toldstrup - Korrespondance med England"
- 84) Rigsarkivet 06445: "Jens Toldstrup - Korrespondance vedrørende de enkelte distrikter"
- 85) Rigsarkivet 10276: "Jens Toldstrup - Diverse papirer"
- 86) Rigsarkivet 10276: "Jens Toldstrup - Droppinggods"
- 87) Rigsarkivet 06445: "Jens Toldstrup - Korrespondance med Sverige"
- 88) Rigsarkivet 10276: "Jens Toldstrup - Arkivregistratur"
- 89) Rigsarkivet 10276: "Ranumkonventet - O. Høegh-Guldberg: Sydslesvisk Nyhedstjeneste"
- 90) Rigsarkivet 10276: "Ranumkonventet - A. Rask: Etableringen af Sydslesvisk Nyhedstjeneste"
- 91) Rigsarkivet 10276: "Jens Toldstrup - Diverse materiale efter Befrielsen"
- 92) Chr. H. Hammer: "Den store oprydning efter Festung Thy" - Historisk Årbog for Thy og Vester Han Herred 1991
- 93) Villy Dall: "Hvem var Ejby-Nielsen" - Historisk Årbog for Thy 2017
- 94) <https://www.hjv.dk/oe/HJK/videnom/Sider/besaettelse-og-modstandskamp.aspx>
- 95) Børge Møller: "Vores egen lille krig" - Højers Forlag 2017
- 96) Thisted Dagblad 5. juni 2009: "Våbenlager fundet i Thy"
- 97) Trine Engholm Mikkelsen: "Storfyrstinden" - People's Press - 2021
- 98) Knud Holck Andersen og Orla Poulsen: "Krigsværk" - side 31 - Mors Lokalhistorisk forlag - 1982
- 99) Frihedsmuseet: Papirer vedr. foreningen "29. August" - arkiv nr. FHM 13802
- 100) Frihedsmuseet: Beretning fra Aabo til dr. phil. J. Hæstrup - arkiv nr. FHM 24691_1
- 101) ArkivThy: Bruhn-Petersens beretning om efterretningsvæsenet i Region 1 - dateret 27/9 1978
- 102) H.C. Toft: "Erindringer om Modstandsbevægelsen" - Egnshistorisk Arkiv i Hvidbjerg - 1986/32
- 103) H.M. Lunding: "Stemplet fortroligt" - Gyldendal - 1979
- 104) <https://forsvarshistorien.dk/under-amerikansk-pres-forsvarslovene-af-1950-og-1951/>
- 105) Samtaler med Jørn Christian Knakkegaard - December 2024
- 106)

Morten Hammer
Fyrrehusene 10
2600 Glostrup

www.hammer.dyndns.dk

Udkast - må ikke publiceres!